

När musiken talar – på barnets nivå

En studie om musikens betydelse för barns språkliga utveckling

When music speaks – On a child's Level

Stina Axelsson

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Förskolläraryrket

15 Poäng

Handledare: Shirley Hartney Ubilla

Examinator: Getahun Yacob Abraham

Datum: 2018-02-13

Abstract

This is a study that wants to investigate whether music can contribute to linguistic development through interviews. In the literature review, researchers and educators clarify the connection between music and languages. The study is based on the sociocultural perspective. The six educators interviewed for the study suggest that music has a contributing effect on children's language development. Furthermore, it is explained that music brings joy and fellowship that becomes an interaction between the children in preschool. By interaction and learning of other people's previous experiences, the children can develop their language. In the discussion it appears that the music gathering for children gives a sense of safety, which makes them comfortable to express feelings and thoughts, which in turn leads them to communicate and interact with others to develop their language.

Keywords

Preschool, Music, Language, Interact, Zone of proximal development, Aesthetic, Sociocultural perspective

Sammanfattning

Detta är en studie som vill undersöka om musik kan bidra till språklig utveckling. Det undersöker jag genom intervjuer. I litteraturgenomgången har forskare och pedagoger tydliggjort sambanden mellan musik och språk. Studien har det sociokulturella perspektivet som teoretisk utgångspunkt. De sex pedagoger som intervjuades för studien kommer fram till att musik har en bidragande effekt för barns språkliga utveckling. Vidare förklaras att musik medför glädje och gemenskap som blir ett samspel mellan barnen på förskolan. Vid samspel och lärande av andras tidigare erfarenheter där barnen kan utveckla sitt språk. I diskussionen framkommer det att musikstunden för barn ger en trygghet som därmed gör att dem vågar uttrycka känslor och tankar, vilket i sin tur leder till att de kommunicerar och samspelar med andra och utvecklar sitt språk.

Nyckelord

Förskola, Musik, Språk, Samspel, Proximal utvecklingszon, Estetik, Sociokulturellt perspektiv

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
Syfte	2
Frågeställningar	2
2. Forsknings- och litteraturgenomgång	3
Det musiska barnet	3
Hjärnans funktioner – att födas med rytm	3
Barnet som musikaliskt.....	4
Fröbel.....	4
Musik som språk	5
Musik i förskolan.....	6
Vetenskapliga artiklar som berört området.....	6
3. Teoretiska utgångspunkter	8
Sociokulturellt perspektiv	8
Samspel och språk	8
Proximal utvecklingszon och scaffolding	9
Det sociokulturella perspektivet och musik	9
4. Val av metod	10
Genomförande och urval	10
Bearbetning av data	11
Validitet, reliabilitet och generalisering	11
Etiska överväganden	12
Informationskravet	12
Samtyckeskravet	12
Konfidentialitetskravet	12
Nyttjandekravet.....	13
5. Resultat	14
När upplever pedagoger att musik kan utveckla barns språk?	14
På vilket sätt kan musiken anpassas vid musikinslag för barns språkliga utveckling?	15
Vilken metod använder pedagoger med tanke på barnens ålderskillnad?	16
Sammanfattning	17
6. Analys	18
När upplever pedagogerna att musik hjälper barn att utveckla sitt språk?	18
På vilket sätt kan sånger anpassas vid musikaliska aktiviteter för barns språkliga utveckling? ...	18
Vilken metod använder pedagoger med tanke på barnens ålderskillnad?	19
Sammanfattning	19
7. Diskussion	20
Resultatdiskussion	20
Metoddiskussion	21

Slutsatser	23
Vidare forskning	23
<i>Referenser</i>	24
<i>Bilaga 1 - Informationsbrev</i>	1
<i>Bilaga 2 - Intervjufrågor.....</i>	2

Inledning

Jag har valt att skriva mitt examensarbete inom temat estetik. Jag har studerat musik i många år och en föreställning som jag har är att rytm och sång ibland kan förklara bättre än talspråket. Den föreställningen har jag på grund av min systerson som ofta nynnade på sånger för att göra sig förstådd för de saker han ville åt. När jag har arbetat på förskola och varit ute på verksamhetsförlagd utbildning har jag lagt märke till att många av barnen, främst de yngsta, på förskolan gör sig förstådda genom musik. Jag tror att musik är medfött hos alla individer och vill därför belysa hjärnans funktioner och hur de är kopplade till rytm, tonhöjd och sång redan från födseln. Barnen kanske inte har talspråket men kan nynna eller sjunga en melodi som gör att man kan förstå dem, vilket också förstärks med rörelser och kroppsspråk. Till exempel som låten ”Imse, vimse, spindel” som tillsammans med rörelser förstärker orden om vad spindeln gör. Utifrån dessa föreställningar som jag har vill jag undersöka pedagogers uppfattningar om musikens betydelse spelar någon roll för barns språkliga utveckling samt hur de arbetar kring musik och språk i förskolan. Det blir en tvärvetenskaplig studie då jag kommer ta upp både språk och musik.

Musik skapar glädje och dans
Glädje och dans skapar rörelse
Rörelse skapar koordination
Koordination skapar förståelse
Förståelse skapar ord
Ord skapar meningar
Meningar skapar ett språk (Vesterlund, 2011, s. 8).

Jag väljer att inleda mitt arbete med detta citat som visar på hur utvecklingen kan gå från musik till språk, men att utvecklingen även tillför känslor, rörelse och förståelse för att nå fram till språkutveckling. När jag hör ordet musik tänker jag på glädje, gemenskap och hur det kan påverka stämningen i rummet. I vårt samhälle och i vår omvärld möter vi musik på olika sätt och hela tiden finns det associationer från musik till språket och inte minst bland barnen.

Med min undersökning vill jag titta närmare på vilket sätt pedagogerna kan anpassa musiken till barnens språkutveckling samt vilka metoder pedagoger använder sig av när de undervisar i musik. Jag vill även ta reda på vilket sätt pedagoger upplever att musik kan bidra till språklig utveckling. Jag undersöker detta med hjälp av intervjuer av pedagoger. I min studie väljer jag att utgå från Säljö (2010) tolkning av det sociokulturella perspektivet som har en ledande roll för perspektivet i Sverige. Jag kommer även beskriva Wallerstedts m.fl. (2014) tolkning av det sociokulturella perspektivet på grund av att det där beskrivs hur perspektivet blir kopplat till musik. De nämner bland annat hur musiken medför gemenskap och samspel och därmed utvecklar sitt språk. Jag kommer rikta in mig på begreppen som proximal utvecklingszon, scaffolding och dessutom hur samspel kan påverka barnens språkutveckling. Jag använder mig även av andra forskare och författare för att förtydliga och fördjupa mina resonemang.

Syfte

Syftet med denna studie är att belysa pedagogers uppfattningar om hur musik kan bidra till barns språkliga utveckling.

Frågeställningar

För att fördjupa och tydligare beskriva syftet med studien har följande frågeställningar valts:

- ♣ När upplever pedagoger att musik hjälper barn att utveckla sitt språk?
- ♣ På vilket sätt kan sånger anpassas vid musikaliska aktiviteter för barns språkliga utveckling?
- ♣ Vilken metod använder pedagoger med tanke på barnens ålderskillnad?

2. Forsknings- och litteraturgenomgång

Litteraturgenomgången delas in i två områden. Det första området ”det musiska barnet”, innehåller en redogörelse för hur musik och rytm är medfött för att påvisa att det kan vara en viktig bidragande bakgrund för barns musikalitet. Det vill jag inleda min litteraturgenomgång med för att de som läser min studie ska få en förståelse för att barn har försprång i sin musikalitet. Vidare förklarar jag hur Frøbels pedagogik har påverkat musikens betydelse i dagens förskolor och jag väljer att ha med det i min studie för att få förståelse för musikens utveckling i förskolan.

I andra området ”musik som språk” redovisas vad tidigare forskning har visat på vilket sätt musik och språk är kopplade till varandra. Jag förklarar även vad förskolans styrdokument säger om musik och språk för att veta vad varje förskola, pedagog och chefer ska förhålla sig till. Vidare för jag fram tre tidigare forskning som gjorts på området. Den första artikeln påvisar att musik medförde interaktion med andra och att det blev ett lustfullt lärande där barn, pedagoger och föräldrar fick en ökad förståelse för musikens betydelse i förskolan, vilket jag också eftersträvar med min studie. Den andra artikeln förklarar en forskning utefter begrepp från det sociokulturella perspektivet som blir relevanta för min studie som jag vill återkomma till i kapitel tre. Den tredje artikeln är en forskning som påvisar att musik kan stärka barn och pedagogers självkänsla. Det får betydelse i mina resultat vilket jag återkommer till senare.

Det musiska barnet

Hjärnans funktioner – att födas med rytm

Björn Adler & Hanna Adler (2006) redogör för hur människans hjärna är uppdelad i fyra delar. Hjärnstammen kontrollerar blodcirkulationen, matsmältningen och hur människan rör sig. Lillhjärnan är ett centrum för balans och muskelrörelser. Mellanhjärnan tar emot alla signaler från våra sinnen och organiserar information. Det är den del av hjärnan som samspelar med de andra två delarna. Slutligen har vi hjärnbarken som gör att människan kan behandla information, lösa problem, resonera och det är här information lagras för att senare kunna bruka den i framtiden. Hjärnan är även uppdelad i vänster och höger hjärnhalva. Den högra specialiserar sig bland annat på kunskap, rytm, färg, toner och känslor. Den vänstra tar in verbala intryck, läsande och hörselassociationer. Det är hjärnbarken som gör att dessa två hjärnhalvor kan samspela med varandra och skapa en helhet. Utifrån denna information kan vi människor då förstå att sång och rytm gör att hjärnhalvorna får samarbeta och därmed utvecklas hjärnfunktionerna. I varje del av hjärnan förekommer något av dessa musikaliska element: tonhöjd, rytm och tempo. De gör att de tre delarna samt hjärnhalvorna får samspela när en låt spelas. Detta är något som utvecklas redan innan barn är födda och fortsätter att utvecklas under de tre första levnadsåren. Efter det spelar den musikaliska tillvaron stor roll för människans musikkunskaper beroende på hur mycket musik som finns i vardagen för barnet (Adler, 2006).

Framme i hjärnbarken lagras erfarenheter, det vill säga minnet. För att människors hjärna ska minnas hela livet så måste vi använda hela hjärnan. När hela kroppen stimuleras genom till exempel flera estetiska uttrycksformer minns vi lättare. Dock får pedagoger passa sig så att aktiviteten inte innehåller för många sinnesintryck för då kan det bli för mycket för hjärnan att bearbeta och kan då ha svårt för att lagras. Det betyder då att barnet inte kan ta in för många sinnesintryck samtidigt eftersom deras sinne är så känsligt (Adler, 2006).

Barnet som musikaliskt

Riddersporre (2012) skriver om att barn lär sig rytm redan från moderns hjärtljud under graviditeten. Musiken lagras på minnet och kan ligga kvar där under en längre tid. I början av spädbarnets levnadstid blir rytm, ljud och ögonkontakt viktigt för barnets utveckling och lärande. Det sätter grunden för språkutveckling och den musikaliska utvecklingen. Till en början när barnen är spädbarn sjunger föräldrarna *för* sina barn för att påverka känslor och humör. Under förskoleåldern sjunger föräldrar och pedagoger *med* barnen. De vuxna bör då tänka på sångernas textinnehåll då musiken kan påverka språkutveckling och kan förmedla information. Pedagoger kan också använda musik som verktyg för andra ämnen. Det här är början för barns musikaliska kunskap (Riddersporre, 2012)

Fröbel

Pedagogen Fröbel var verksam i början av 1800-talet och hans teori har spelat stor roll för dagens förskola då han var på spåren för den neurologiska forskningen om hur musik är kopplat till hjärnan. Jag har även förstått att han fått ett stort namn för att ha uppmärksammat lekens betydelse i förskolan då han återkommit ett flertal gånger under utbildningen. Fröbel betonar då att musik är en stor del av leken. Han menar att man redan som spädbarn har väckt intresset för musik och låtar. Han lät öppna en skola för pojkar och upptäckte att de sexåringar som började skolan redan var kunskapsrika och hade ett väl utvecklat modersmål. Han kom fram till att det var mödrar och barnpigor som sjungit både vaggång och sånglekar för dem. Fröbel fick då upp ögonen för småbarnspedagogik och gav ut lekgåvor till barn då han såg att leken är det som skapar kunskap. En lekgåva kunde till exempel vara tygbollar som svingade i cirklar fram och tillbaka med tillhörande sånglekar. Han såg ett resultat i hans studie mellan lek och musik men lärare hann inte bilda sig i Frøbels pedagogik innan han dog och hans teori blev lagd på is. Det kanske berodde på att han aldrig förstod vad sambandet var (Uddén, 2004)

På liknande vis som Fröbel har Bjørkvold (2009) riktat fokus på hur musik och lek har ett samband. Han menar att sång och rytm finns i leken hela tiden och kommer spontant för barnen under lek. Musiken blir som ett hjälpverktyg för att klara olika sorters uppgifter. I och med att leken innefattar musik så känner barnet tillhörighet och sedd av sin omvärld. Med Bjørkvold (2009) studie som gjordes i ett afrikanskt samhälle framhävs musiken som det viktigaste sättet att lära sig kunskap. Genom att låta barnen använda fler sinnen och flera

uttrycksätt samtidigt, gjorde att de lärde sig begrepp bättre och att barnen dessutom kunde sätta ord på kunskapen.

Musik som språk

Vesterlund (2011) skriver att det finns många olika språk, där musik är ett av dem. Hon menar att sång och rytm sammanför människor. Rytmen, sången och melodin är även ett sätt att förmedla känslor och kunna kommunicera med varandra utan ord. Uddén (2004) menar att talspråket kommer från musiken samt från rim och ramsor. Hon anser att det sätter sig lättare i minnet om kunskapen har en rytmisk form och kan därmed utveckla språket. Pedagoger tar in musik i vardagsarbetet och det gör att barnen vill röra sig och andra uttrycksformer kommer till liv, vilket gör att lärandet sätter sig i kroppen. I och med att det sätter sig i kroppen blir det lättare att ta fram den lagrade kunskapen för framtida bruk. Det skapar gemenskap och sociala funktioner som bidrar till utveckling för barns språkförmåga. Jag har valt att skriva ut ett citat från Vesterlund (2011) som understryker på vilket sätt barn kan bearbetar sånger till talspråket: ”Barnet sjunger och visar visor för att kunna organisera sina tankar i syfte att formulera talspråket” (Vesterlund, 2011, s. 51).

Toddlare, det vill säga barn som är mellan ett och två år, använder sig utav kroppsspråk, blickar och mimik eftersom de flesta toddlare inte har utvecklat sitt verbala språk tillräckligt för att kunna göra sig förstådd genom det. Upprepning och samspel med andra toddlare, barn och vuxna kan bidra till deras förmåga att kommunicera. De kommunicerar med varandra genom sina gester. Det är alltså mima, upprepa och gestalta musik som toddlare använder sig utav (Hildén, 2014).

Jederlund (2011) använder begreppet intermodal perception för att förklara hur barn tar in olika sinnesintryck. Barnen kommunicerar genom sitt kroppsspråk och genom att ta in via ett sinnesintryck tar den ut det genom ett annat sinne. Toddleren förmedlar sin vilja och sina åsikter genom melodier som förstärks av deras kroppsspråk och gör sig på det sättet förstådda. När det lilla barnet blir bekräftad av pedagog eller kamrat så stärker det barnets självförtroende vilket uppmuntrar barnet till att vilja uttrycka sig. Det kan leda till att barn känner att den gör det rätta och på så vis vågar utmana sig själv. Jederlund (2011) visar även på att diskussion, samtal och att reflektera över en musikstund ger en mer effektiv ökad språkutveckling. Musikstunden kan hjälpa barnet att forma deras berättande. För att främja talspråket så kan man som pedagog sjunga, rimma och göra ramsor med barnen vid vardagliga sysslor. Då lyssnar barnen mer uppmärksamt. Kunskapen och förståelsen läggs på minnet lättare med hjälp av en melodi. Maj Asplund Carlsson et.al. (2008) har gjort en studie om lärares syn på estetik där dem intervjuade lärare i förskolan. I resultaten kom de fram till att lärarna var eniga om att estetik bidrar till personlighetsutveckling genom att barn men även vuxna måste våga, slappna av, få självkänsla och ha roligt. Barnen känner av de vuxnas känslöstämningar och blir själva trygga individer om de vuxna är det.

Musik i förskolan

I läroplanen för förskolan (2016) ska pedagogerna sträva efter att barnen ska kunna uttrycka känslor, tankar och kunna utveckla sitt talspråk. De kan göra det genom estetiska former såsom dans, bild, drama och musik. Genom att få möjligheten att få ha olika uttrycksätt skapas en trygg miljö för barnen och det är något som förskolan ska sträva efter. Barnen ska känna en trygghet i förskolan för att kunna öka sin självkänsla och med det våga uttrycka sina åsikter och kunna diskutera. I styrdokumentet står det att språket hjälper till med barns identitetsutveckling. Förskolan ska även lägga vikt på samspelet i grupp och lärandet för individen i grupp.

Lärandet ska baseras såväl på samspelet mellan vuxna och barn som på att barnen lär av varandra. Barngruppen ska ses som en viktig och aktiv del i utveckling och lärande. Förskolan ska ge barnen stöd i att utveckla en positiv uppfattning om sig själva som lärande och skapande individer. De ska få hjälp att känna tilltro till sin egen förmåga att tänka själva, handla, röra sig och lära sig dvs. bilda sig utifrån olika aspekter såsom intellektuella, språkliga, etiska, praktiska, sinnliga och estetiska (Skolverket, 2016, s. 7).

Utbildningsdepartementet (2010) förklarar att barn kan använda sig av olika kommunikativa redskap och medier för att utmana barnens språkutveckling. För att främja barns språkutveckling kan man bland annat göra det genom estetiska uttrycksformer i lek och andra aktiviteter. Dem skriver även att barns språkutveckling förbättras i samspel med andra barn och vuxna. Språket för med sig fler relationer och ger därmed en trygghet hos barnen. Genom melodier och sång lär sig barnen språkets olika funktioner och får förståelse för på vilket sätt de kan använda språket i olika sammanhang. Barn uppmärksammar ljud och rytm i språket. Rim och ramsor blir en lek där barnen får vara kreativa och kan även vara en väg in i skriftspråket. Utbildningsdepartementet (2010) skriver även i *förskola i utveckling* att barns erfarenheter ska förskolan ta till vara på då deras kultur och erfarenheter är viktiga för barns identitetsutveckling. Utvecklingen av barns språk blir viktigt för att de senare ska kunna läsa och skriva. Allt arbete som pedagoger i förskolan utför ska utveckla barnens språkkunskaper (Utbildningsdepartementet, 2010)

Vetenskapliga artiklar som berört området

Stephanie E. Pitts (2016) har gjort en forskning om barns språkutveckling genom musik. Hon har kommit fram till att musiken hjälpte till att bygga självförtroende, social interaktion och att skapa en lustfylld miljö. Barn, föräldrar och pedagoger fick en ökad förståelse för värdet av musikaliskt lärande. Resultaten av musik och språk i kombination indikerade förbättring i barnens färdigheter under året vilket också gjorde barnen mer intresserade under workshops som gjordes i samband med projektet. Forskningsbeviset påvisade utövers utökade förtroende för musik samt att kunna tillämpa projektets tillvägagångssätt i det framtida musikaliska lärandet i en större utsträckning. Syftet med detta projekt var att uppmärksamma alla delar av musikalisk aktivitet, mäta barnens språkliga utveckling och socialt förtroende

samtidigt se barnens musikaliska utveckling och engagemang i sig själva. Jag tolkar denna artikel som att musik hjälper barns självförtroende och därmed en motivation till att fortsätta utöva musik som i sin tur leder till språklig utveckling. Barns egen vilja och på vilket sätt pedagoger arbetssätt främjar det.

Lagerlöf, Wallerstedt & Pramling (2013) skriver om ett nytt projekt där barnen kan samtala med en keyboard för att tydliggöra kommunikationen genom musik och där pedagogen kan erbjuda ett material för att sedan ta ett steg tillbaka. De utgår från det sociokulturella perspektivet där begrepp som *scaffolding* används för att beskriva stöttning för barn i lärande situation. De förklarar att pedagogen blir en stöttande ledare, det vill säga att pedagogen hjälper barnen för att deras egna kreativitet ska kunna utformas. Lagerlöf m.fl. (ibid.) presenterar i sitt projekt den *proximala utvecklingszonen* där barnen får stöttning av den vuxne som sedan leder till att barn lär andra barn. Säljö (2010) säger att det är så lärandet skapas, det vill säga i interaktion med andra. Kunskapen förmedlas från den vuxne och lagras hos barnen för framtida bruk, men det läggs på minnet om de snart får använda den nya kunskapen. Som tidigare nämnts utgår denna artikel utifrån det sociokulturella perspektivet och jag tolkar att det finns olika metoder för att kunna främja barns språkutveckling genom musik, vuxna som barn.

Ehrlin (2014) gjorde en undersökning om hur musik kan stärka barns självförtroende och därmed sin språkliga utveckling. Hon menar att man som pedagog inte behöver vara proffs på att kunna sjunga utan musiken får sin betydelse och mening bara den utövas i någon form. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv visar Ehrlin att samspelet mellan barn – pedagog och pedagog – pedagog samt pedagog – förskolechef blir viktigt för barns språkliga och sociala utveckling. Jag tolkar denna artikel att musik inte behöver anpassas utan att det får betydelse för barns språkutveckling oavsett. Detta är något jag vill återkomma till i diskussionskapitlet.

3. Teoretiska utgångspunkter

Musik medför gemenskap och ett samspel med andra. Finns det en ledare som kan vara där och stötta så kan barns språkutveckling främjas genom musiken (Säljö, 2010). Jag har valt att utgå från det sociokulturella perspektivet i min undersökning för att de sociala samspel som uppstår i förskolan kan vara svårt att undgå samt att perspektivet förklarar språket som en viktig förmåga för att få kunskap. Samspel och språk är något jag återkommer och förklarar nedan. Jag kommer i detta kapitel kortfattat förklara vad det sociokulturella perspektivet innebär utifrån Säljös tolkning som utvecklat och bidragit med fler begrepp för att förklara Lev Vygotskijs teorier som är grundaren av det sociokulturella perspektivet. Vidare vill jag beskriva Wallerstedt et al. (2014) och på vilket sätt dem kopplar det sociokulturella perspektivet till musik som blir relevant för just min studie.

Sociokulturellt perspektiv

Säljö (2010) delar in det sociokulturella perspektivet i tre områden: Individnivå, organisationsnivå och samhällsnivå. Alltså på vilket sätt individen själv lär sig och bevarar kunskapen, sedan vilken metod som används för att individen ska tillföra kunskapen. Den sista nivån handlar om vilka kulturella redskap och resurser som finns tillgängliga för att skapa lärandets karaktär för den enskilda individen. I detta perspektiv förklaras även hur individen lär sig i grupp och hur barnet själv bearbetar känslor och tankar i interaktion med andra. Det är inte bara gruppen som påverkar individen utan individen påverkar också gruppen. Människan lär i sociala sammanhang och genom att ta del av någon med mer erfarenhet än sig själv. I och med samspel med andra individer blir språket centralt i detta perspektiv. På vilket sätt människor kommunicerar mellan varandra. Jag har valt två rubriker som är begrepp som tillhör det sociokulturella perspektivet. Det första är samspel och språk som jag förklarat tidigare är relevant både i det sociokulturella perspektivet och som jag tänker lämpar sig för min studie. Jag har även valt begreppet proximal utvecklingszon för att förklara på vilket sätt pedagoger kan arbeta med musik för att främja barns språkutveckling. För att det sociokulturella perspektivet ska lysa igenom i mina data och analys har jag ställt mina frågeställningar utifrån dessa begrepp.

Samspel och språk

Säljö (2010) menar att människor föds med intentionen att ha en social förmåga och att det behövs socialt samspel för att utveckla kunskaper mellan individer. Grundläggande insikter och färdigheter får vi genom familj, bland vänner, arbetsplatser, det vill säga att platser och omgivningsmiljö tillför kunskap trots att det inte är syftet i första hand. I ett sociokulturellt perspektiv sker lärande överallt i interaktion med andra. Individen blir delaktig i kunskaper och färdigheter genom kommunikationen som sker exempelvis via samtal, upplevelser eller/och händelser. Att ha kul tillsammans gör att man känner sig trygg och vågar uttrycka sig. När barnens självförtroende stärks utvecklar de även sitt språk och kan interagera ännu mer varandra. Ledaren ska ge lärningen en god självbild för att skapa en lojalitet mellan den som ska lära sig och yrket. Samspel bidrar till språklig utveckling och språk mellan individer blir ett socialt samspel.

Språket är ett medierande redskap och med hjälp av språket delas erfarenhet mellan olika individer. Det vill säga att språket kan förmedlas och är ett redskap för att kunna uttrycka sig. Vi kan förklara och beskriva verkligheten med hjälp av språket och är inte bara till för att lära sig om sin omvärld utan att även kunna påverka sin omvärld. Säljö (2010) säger att "Språket är samtidigt ett kollektivt, interaktivt och individuellt sociokulturellt redskap. Det är därför det kan fungera som en länk mellan kultur, interaktion och individens tänkande" (s.87).

Proximal utvecklingszon och scaffolding

Säljö (2010) förklarar den proximala utvecklingszonen som metod för pedagoger att använda sig av när de undervisar i förskolan och skolan. Det är som en byggnadsställning och med det menas att pedagogen ger en uppgift till barnet som är på för hög nivå för barnet att klara av på egen hand. Med fokuserade frågor från pedagogen blir det positiva interaktioner där barnet får stöttning i att lösa uppgiften. Metoden är uppdelad i tre steg där barnet först observerar den som är mer kompetent. Sedan får barnet testa själv med stöttning av den vuxna eller kamraten för att tillslut få göra uppgiften helt själv. Pedagogens kan i den proximala utvecklingszonen ta hjälp av scaffolding som Säljö (2010) använder sig utav som faktiskt bokstavigt översatt betyder byggnadsställning. Med det menar han att pedagogen är med och strukturerar upp ett problem för att barnet ska kunna lösa det. Att se någon annan lösa problemet för att sedan själv lösa det. Barnen lär sig av lärandet.

Exempel: Pelle sätter sig med ett för svårt pussel för hans kunskapsnivå. Pedagoger sätter sig för att visa Pelle var pusselbitarna ska vara och hur de ska sitta eftersom hen har lagrat den kunskap om detta pussel. Sedan får Pelle själv testa. Genom att Pelle får ta del av Lisas erfarenhet av pussel och sedan härma och göra likadant så lär sig Pelle på bästa sätt, då via den proximala utvecklingszonen.

Det sociokulturella perspektivet och musik

Wallerstedt m.fl. (2014) har gjort sin tolkning av det sociokulturella perspektivet och kopplat det till musik. De pratar om att få barnen att appropriera fysiska och kulturella redskap, det vill säga att lära sig hantera till exempel instrument och språk för att utvecklingen ska få ett resultat. De säger även i sin studie att musiken medför gemenskap och samspel och därmed utvecklar sitt språk. Genom att samtala om musik och vad som låter bäst och vilka instrument som passar bäst tillsammans för att få det att svänga kan ny musik skapas. Diskussion och samtal om låten, rytmen och toner sätter ord på musiken vilket för barnen kan göra det lättare att förstå dess innebörd, det vill säga samspel med andra. Säljö (2010) säger att när människor utövar musik tillsammans stärker det varje individs självförtroende.

4. Val av metod

Detta kapitel handlar om att mitt val av en kvalitativ metod i form av intervjuer. Jag valde den metod för att få djupare samtal med deltagarna i jämförelse om jag hade gjort en kvantitativ forskning där syftet är att få in en stor mängd data genom till exempel enkäter. Genom intervjuer får jag deltagarnas uppfattning och man får en närhet till den som deltar. I en kvalitativ studie utgår jag från olika steg där jag planerar frågeställningar som är relevanta för min studie (Bryman, 2011). Jag gjorde en intervjuguide. Jag anser att semistrukturerad intervjumetod är lämplig för min studie för att få svar på mina frågeställningar då jag gav pedagoger utrymme om att få berätta om sina tankar kring musik och språk. I semistrukturerade intervjuer görs ett frågeschema där frågorna är öppna. I och med ett frågeschema kan frågorna jämföras utifrån samma frågor. Det är viktigt att frågorna blir ställda på exakt samma sätt, annars kan det göras olika tolkningar på frågorna. Det finns även möjlighet för uppföljningsfrågor, som inte behöver vara förutbestämda (Bryman, 2011). Jag hade detta i tankarna när mina intervjuer genomfördes för att frågorna skulle tolkas så lika som möjligt. Jag ställde frågor där jag kunde få svar på pedagogernas erfarenhet och upplevelser av musik och hur det kan främja barns språkutveckling. Jag ställde även frågor hur de arbetade med musik på förskolorna (se bilaga 2). Genom dessa frågor fick jag svar på mina frågeställningar samt att mitt syfte var det som höll den röda tråden genom frågorna. Sedan valde jag vilka som skulle intervjuas. Jag informerade de som skulle delta och bestämde tid. Sedan utfördes min datainsamling där information och samtycke om studien tilldelades den som skulle intervjuas. Sedan gjorde jag en analys av mitt resultat som sedan bands ihop med en diskussion. Löfgren (2014) menar att du som forskare i ett examensarbete ska få ut så bra svar som möjligt från en intervju måste plats, tid och rum vara noga utvalt för få en bra berättelse och för att få människor att berätta så måste forskaren lyssna.

Genomförande och urval

Jag har intervjuat sex pedagoger. Jag valde att ta kontakt med tre pedagoger på en förskola som jag tidigare hade arbetat på. Sedan var det två musikpedagoger som jag kände sedan tidigare. Jag valde dem för att min föreställning innan var att jag skulle få intressanta svar vilket jag också fick. Den sista pedagogen var en förskollärare som jag kände. Jag kontaktade alla genom meddelanden på mobiltelefon där jag förklarade kort om mitt syfte, hur lång tid det skulle ta och sade vilka dagar som passade för mig. Av alla de jag frågade fick jag positiva svar och olika tider när vi skulle ses för en intervju. Det var fem legitimerade förskollärare och en barnskötare, varav två av förskollärarna även är musikpedagoger. Pedagogerna är mellan åldrarna trettio och sextiotre. Jag har valt att intervju pedagoger med stor åldersskillnad för att få svar utifrån olika långa arbetserfarenheter. Alla pedagoger är verksamma i Mellansverige och fem av dem arbetar med åldrarna ett till och med fem. Den sjätte jobbar från spädbarn till och med tolv år. Pedagogerna är anonyma och benämns som pedagog A till F. Intervjuerna var tänkte att ta cirka trettio minuter men varierades mellan tjugo och fyrtio minuter. Bryman (2011) säger att dessa intervjuer varierar i tid eftersom de

som intervjuas får friheten att besvara frågor och göra sin egen tolkning av frågan. Han poängterar även att kortare intervjuer inte behöver vara sämre utan att det ändå kan finnas en samarbetsvilja eftersom man gått med på intervjun och därmed ge viktig information. Intervjufrågorna var utformade för att pedagoger med både musikalisk och icke musikalisk erfarenhet skulle kunna besvara dem. Intervjuerna skedde på deltagarnas olika arbetsplatser i enskilda rum som jag bedömde lämpliga för att deltagaren skulle känna en trygg stämning. Varje intervju utfördes enskilt och ljudinspelades. Inga anteckningar gjordes för att jag som intervjuare skulle kunna vara närvarande och lyssna på pedagogens svar. Bryman (2011) skriver att kvalitativa intervjuer bör spelas in och sedan transkriberas. Fördelarna med att ljudinspela intervjuerna menar Bryman (2011) att man som intervjuare kan vara uppmärksam på det som sägs. Nackdelen kan vara att de som intervjuas kan känna oro och nervösa för vad deras ordval blir vilket kan leda till hackiga meningar. Jag hade de begrepp från det sociokulturella perspektivet som jag valt att använda mig utav i åtanke under intervjuernas gång. Det kunde jag sedan återkoppla till när bearbetningen av mina data gjordes.

Bearbetning av data

Jag ljudinspelade intervjuerna och transkriberade den insamlade data och kunde på så vis bearbeta texten flera gånger för vidare analys och tolkning. Jag lärde känna mitt material och satte mig in i det. Jag tittade sedan igenom den transkriberade texten på nytt för att försäkra mig om att alla deltagare var anonyma. Efter många avlyssningar så kunde jag sälla ut vad som var relevant för mina frågeställningar för att kunna besvara mitt syfte. Enligt Löfgren (2014) bearbetas texten ytterligare genom att skriva ut de ljudinspelade intervjuer som gjorts. Han säger även att arbetets syfte ska ligga i åtanke under hela bearbetningen så att det som är relevant för studien kommer fram ur datainsamlingen. För att analysera mina data sökte jag efter olika teman från de intervjuade som jag kunde koppla ihop med mina frågeställningar och mitt syfte. Eftersom mina frågeställningar utgick från de begrepp jag valt från det sociokulturella perspektivet så kunde jag tydligt se i mina data vad som var relevant och dela in det i de olika frågeställningarna som jag sedan utgår ifrån i både resultat- och analyskapitlet. Jag sällade alltså ut det som inte var av någon betydelse för min studie och kunde också i efterhand se vilka intervjufrågor som kunde ha formulerats om.

Validitet, reliabilitet och generalisering

Bjereld et al. (2009) förklarar validitet med ”i vilken utsträckning vi verkligen undersöker det vi avser att undersöka” (s. 112). Jag kan i min studie dra inte dra generella slutsatser på grund av mitt urval då det bara är ett stickprov av pedagoger utav alla som finns i Sverige och att jag bara kan utgå från de individer jag intervjuat. Jag kan däremot belysa upptäckter och nya upptäckter av mina resultat. Reliabiliteten är därmed låg samtidigt som den kan vara hög om en annan forskare skulle använda mina intervjufrågor och går till väga på samma sätt som denna studie så kan diskussionerna bli liknande förutsatt att den teoretiska utgångspunkten är densamma. Bjereld et al. (2009) säger att resultatet kan påverkas beroende på vilket sätt intervjuerna har genomförts. Mitt resultatet kan ha påverkats beroende på vilket sätt intervjufrågorna framfördes, vilket betoning på ord samt hur frågorna var formulerade. Även

intervjuarens energi och nyfikenhet kan ha en stor påverkan på hur den intervjuade svarar.

Etiska överväganden

Vetenskapsrådet (2011) skriver att deltagarna själva får bestämma om man vill vara med och att dem när som helst från dra sig ur. Forskaren ska ha bestämt innan om de intervjuade ska vara anonyma eller ej och man får inte dela med sig av sin insamlade data tills det att analys och resultat är fastställt och presenteras i arbetet. Jag valde att deltagarna skulle vara anonyma i det redovisande materialet på grund av etiska överväganden. Ami Cooper (Föreläsning, 4 september 2017) sade i sin föreläsning att man ska vara nyfiken istället för kritisk. I vårt examensarbete ska vi inte leta efter fel som förskollärare gör utan vi ska dit med våra metoder och vara nyfikna på hur dem jobbar och arbetets resultat måste vara grundat i ärlighet. Löfdahl (2014) nämner att studenten måste tänka på etik och moral under forskningsprocessen för att inte sår eller skada någon fysiskt eller psykiskt. Hon framhåller även vikten av att inte ge en negativ bild av förskolans verksamhet, barn eller pedagoger genom egna åsikter och tyckanden. Vetenskapsrådet (2011) beskriver de fyra huvudkraven som man som forskare bör tänka på för att uppfylla de etiska överväganden.

Informationskravet

Intervjuaren ska informera den som ska intervjuas om projektet och dess syfte. Även vilka villkor som gäller innan, under och efter intervjun. Det ska även informeras om var arbetet kan hittas (Vetenskapsrådet, 2011). Jag angav information i ett informationsbrev (se bilaga 1) om mitt examensarbete som lämnades över i mötet med deltagaren. I brevet förklarades syftet med mitt arbete deltagaren blev väl medveten om att hen kan dra sig ur när den vill. Jag informerade att intervjuerna skulle bli ljudinspelade och att dem kunde finna mitt färdiga arbete via Karlstads universitet.

Samtyckeskravet

Intervjuaren bör få ett samtycke från deltagaren att få intervjuas. Den intervjuade får själv bestämma om den vill avbryta sin medverkan. Av etiska skäl frågade jag först förskolechefen på deras arbetsplatser om jag fick lov att intervjuas några av de anställda (Vetenskapsrådet, 2011). I mitt informationsbrev fanns även underskriftsfält där deltagaren fick skriva under om den ville delta i min studie efter ha läst informationen. Det fanns även kontaktuppgifter till mig och min handledare.

Konfidentialitetskravet

Detta krav innebär sekretess och anonymitet. Vilken information som ska lagras och vilken som ska förstöras. Att man som forskare inte delar med sig av information från intervjuer innan det påvisas i resultatet, det vill säga att man har tystnadsplikt (Vetenskapsrådet, 2011).

Jag ger deltagarna information i informationsbrevet om att de kommer vara anonyma i mitt arbete och att det inspelade materialet kommer att raderas. Av etiska skäl håller jag mig till tystnadsplikt för att jag ska bli pålitlig hos de intervjuade.

Nyttjandekravet

Detta krav innebär att jag i rollen som intervjuare inte får vidare personuppgifter eller lämnar ut personlig information utan att det endast får användas till forskningsändamål (Vetenskapsrådet, 2011). Löfdahl (2014) skriver även om att den som intervjuar inte får spåra information om den intervjuades ursprung, politiska åsikter eller religiösa övertygelser.

5. Resultat

I det här kapitlet kommer jag att redogöra för mina resultat av den data jag har samlat in genom intervjuer. Sex pedagoger blev intervjuade i min studie, däribland både barnskötare och förskollärare som jag benämner som pedagog A till F. Det har jag valt att göra på grund av deltagarnas anonymitet (Vetenskapsrådet, 2011). Pedagog A och pedagog E är legitimerade musikpedagoger. Karin Franzén (2014) nämner vikten av att även observera kroppsspråk vid intervjuer. Det har jag vägt in i mina resultat som förstärkning av vissa ord. Vid bearbetningen av min insamlade data lästes och avlyssnades intervjuerna om och om igen. Emilsson (2014) beskriver i sin undersökning att hon gick in med hela sig själv för att kunna sätta sig in i arbetet och resultatet med nyfikna ögon och försöka få reda på det som var nytt och okänt och bli ett med sitt arbete. Bjereld (2009) framhåller vikten av samband i resultatet för att ”förstå hur världen hänger samman... vi kan inte förstå en händelse utan att förklara den” (s. 58).

Mitt syfte är att belysa hur pedagogerna uppfattar att musik kan bidra till språklig utveckling. Backman (2008) säger att resultatdelen ska framställas tydligt och organiserat. Jag väljer att utgå från mina frågeställningar för att göra resultatet tydligt.

När upplever pedagoger att musik kan utveckla barns språk?

Pedagog B säger att barnen utvecklar sitt språk genom musik om de själva är intresserade. På deras avdelning erbjuder de barnen olika aktiviteter och använder sig inte utav planerade samlingar.

... när jag sätter mig så då kommer ju dom som vill vara med och sjunga och då kan jag också få ett samtal med dom som är intresserade... då blir det också en undervisning och ett lärande.

Pedagog C menar att musiken skapar ett intresse för språk och finns det ett intresse så skapas en motivation och motivation leder till utveckling. I intervjun nämns även en situation med ett barn som hade svårt att forma orden där rim och ramsor användes i kombination med kommunikationen mellan vårdnadshavare för barnet och pedagoger om vad som sjöngs hemma, de såg en utveckling av språket.

Pedagog D beskriver att när barnen är inlevelserika, då lär dem sig som bäst. Pedagogen menar att sången skapar liv och rörelse och därmed glädje.

... när dom är glada och när dom får uttrycka sin kropp och ljud då anser jag att dom lär sig bäst.

Pedagog F anser att barnen lär sig som bäst när man trivs och har roligt. Pedagogen menar att när lärandet känns otvunget och kommer spontant så finns viljan hos barnen att lära sig. Som

till exempel att musik är ett roligt och kravlöst sätt för utveckling.

Pedagog A och pedagog E är båda legitimerade musikpedagoger och menar på att den som förmedlar sångstunden, det vill säga den vuxnas engagemang spelar stor roll. De menar att om man inte själv tycker det är roligt så blir det svårt främja deras vilja att utvecklas. Pedagog E säger:

Jag ger mig sällan ut på grejer som jag själv tycker är tråkiga bara för att det skulle tänkas vara bra för barnen. Det blir ofta inte bra då tänker jag. Men när jag hittar glöden i mig liksom och det jag gillar, det kan jag presentera på ett annat sätt och då kommer ungarna att känna av det.

På vilket sätt kan musiken anpassas vid musikinslag för barns språkliga utveckling?

Pedagog A berättar att hen gör en egen liten studie kring hur musiken kan anpassas till barnen. Hen ställer sig frågan vad ”sänka sig till barnens nivå” egentligen betyder. Ska man som pedagog förenkla sånger och rim och ramsor eller ska man sänka sig till barnens nivå på ett sätt där man möter och kan utmana barnet? Är det de vuxna som trott att barnen inte klarar av och förstår? Hen har testat att sjunga sånger som hen gör för två köror med olika åldrar där den ena kören var sju till tolv år och den andra var två till tre år. Det visade sig att den yngre kören klarade av den typen av musik och förstod innebörden av texten med hjälp av rytm, ord och toner trots låtarna påstås vara för svåra för de yngre barnens förståelsenivå.

Pedagog B lägger vikten på att göra rörelser till musik för att lättare kunna få förståelse för ordets innebörd. Pedagog C vill ta reda på barnens intresse och se vad barnen behöver utmanas i. Hen säger att musiken anpassas för barnen genom att använda sådan musik där barnen utmanas i sin språkliga utveckling. Hen kopplar även till att rim och ramsor blir lekfullt och lustfullt samtidigt som det känns lärorikt.

Det blir lekfullt, tänker jag om man använder olika språk. Och dessutom har man svårt att uttala så blir det på ett lustfullt sätt. Där man får träna på saker om man har svårt att säga 'S' eller 'R'. Då kan man ju ta några, alltså (Pedagog C).

Pedagog D använder musik hela tiden. Till det vardagliga arbetet och sjunger om vad hen gör. Hen säger även att sången är ett verktyg för att hålla uppe hens egna humör och även om det inte är gensvar med en sång så har hen sett att barnet visar förståelse för sångens innebörd och det de håller på med. Hen beskriver även att hen sett att toddlare kommunicerar genom kroppsspråk utifrån sånger.

Jag bara känner att jag uttrycker mig mycket mera inspirerande. Och det tror jag påverkar dom. Jag tror att språket blir mera klingande i deras öron. Och

att det att utmana dom också att en melodi kan liksom forma språket
(Pedagog D).

Pedagog F är inne på samma bana som föregående pedagog om att sjunga sånger som barnen kan relatera till deras vardag för att lättare förstå textens innehåll och därmed utveckla deras språkliga förmåga. Men både pedagog D och F poängterar att samtidigt som man sjunger om vardagen så får man blanda in lite fantasi.

Pedagog E berättar om hur hen anpassar musiken till barnen hela tiden. Både rytm och text beroende på var barnen befinner sig. Hen säger att det är fingertoppskänsla och måste därmed tränas upp för att det ska bli en bra och lärorik sångstund.

...det är hur jag liksom har ett gäng låtar eller idéer när jag går in och så avläser jag hela tiden gruppen. Vad passar just nu? Jag kan inte veta det innan (Pedagog E).

Vilken metod använder pedagoger med tanke på barnens ålderskillnad?

Pedagog A beskriver att hen inte tycker att det spelar någon roll vilken ålder som deltar i hens musikundervisningar men att de äldre barnen blir förebilder för de yngre barnen om det är åldersblandat.

Jag märker ju att barnen själva är dom bästa förebilderna för... alltså dom äldre barnen blir förebilder för dom yngre...om jag har en sång som inte dom yngre barnen kan men som dom äldre barnen kan så ställer jag fram de äldre barnen så att dom lär de yngre barnen. Det går mycket fortare. Dom yngre barnen vill ju vara som dom äldre. Så dom sjunger efter på studs alltså. Så atte.. förebilder behöver vi, ja vi kan börja från två år och uppåt och ha förebilder. Och då får pedagogen stiga undan och bara vara vaksam på vad som händer. Men det går mycket, mycket fortare och lära ut en sång.

Hen nämner även i sin intervju att barn har rytm och sång från start, vilket hen grundar sin teori utifrån erfarenhet av spädbarnsrytmik i många år.

Pedagog E är inne på samma spår som föregående och förklarar att de små barnen blir inspirerade av de äldre barnen. Att de små barnen vill vara som de som är stora barnen. Hen menar i sin intervju att hen föredrar åldershomogent för att lättare kunna anpassa sin musik för att främja deras språkutveckling.

Pedagog B anser att det inte spelar någon roll för barnens språkliga utveckling att barnen är i olika åldrar vid musikinslag eftersom alla individer är olika oavsett om de är i samma ålder eller inte.

...Men sen tycker inte jag att man ska anpassa efter ålder, typ 'det här passar bara den här åldern och det passar bara den där' för det är individuellt.

Pedagog C och pedagog F arbetar på samma avdelning och delar samma åsikt om att det finns stor variation på nivån för barnens språkutveckling, även i samma ålder. Sångerna måste anpassas efter varje individ och på vilken nivå varje individ befinner sig på och inte utefter vilken ålder barnet har. Pedagog F säger att:

Eftersom barn inte är exakt i samma utvecklingskede alltid även om dom är samma ålder.

Sammanfattning

Barnen ska ha en vilja att utöva musik för att få ett lustfullt lärande. Pedagogerna anser att barnen ska finna de musikaliska aktiviteterna roliga för att hitta motivation för att det språkliga utvecklingen ska frodas. Pedagogerna trycker även på att de själva bör finna intresset i den musik som utövas för att barnen också ska tycka att det är intressant. Musik kan anpassas genom rytmer, melodier och toner. På så vis kan pedagoger leda en grupp barn genom sina val av låtar. Låtar med rörelser kan förstärka orden och ge barnen en tydligare förståelse för låtens innehåll. Flera av pedagogerna pratar om att barn lär sig bättre av andra barn, speciellt att de yngre lär sig av de som är äldre. De nämner även att barn i samma ålder kan befinna sig på olika utvecklingsnivåer och att barn i samma ålder kan ha en jämnårig kompis som förebild.

6. Analys

I detta kapitel kommer jag att redovisa mina resultat utifrån det sociokulturella perspektivet och de begrepp jag valt att använda mig utav: Samspel och språk samt proximal utvecklingszon och scaffolding. Backman (2008) förklarar att analysen inte är svaret på mitt syfte utan att det redovisas i nästa kapitel. Han menar att analysen är en tolkning utav resultatet utifrån den teoretiska utgångspunkt man har valt. Beroende på vilken teoretisk utgångspunkt man valt kan samma data tolkas olika.

Mitt syfte är att belysa pedagogers uppfattningar om hur musik kan bidra till barns språkliga utveckling. Jag väljer att återigen utgå från mina frågeställningar för att göra det tydligt.

När upplever pedagogerna att musik hjälper barn att utveckla sitt språk?

Pedagogerna har en gemensam syn på att barnen måste finna sångstunden rolig och lustfylld för att kunna utveckla sin språkliga förmåga. Alla pedagoger nämner att musik medför gemenskap och att *samspelet* förstärker att det blir en rolig och lustfylld stund. Samspel genom musikaliska aktiviteter skapar en trygghet tillsammans med andra barn och vuxna vilket gör att barnen får en självkänsla och vågar utmana sig själva. Pedagoger måste söka barnens lust att vilja lära sig. För att barnen ska se det som en rolig aktivitet och hitta motivation så behöver de pedagoger som leder sångstunden tycka att det är roligt, annars blir det inte meningsfullt lärande. Pedagogen använder sig av *scaffolding* för att vara där som en stöttande hand för att barnen själva ska kunna förstå och bearbeta sångens innebörd på organiserat och lustfullt sätt. Socialisationen mellan barnen och de vuxna är ett samspel som gör att de kan förstå sin omvärld. Det tas även upp utav pedagog B att musik ses som vilken lekaktivitet som helst på deras avdelning och att genom diskussion blir det undervisning och ett lärande. Pedagogerna är överens om att sången tillför ett *samspel* och gemenskap bland barnen vilket utgör att lärandet blir effektivt och att kunskaper lättare kan lagras, att lära tillsammans med andra.

På vilket sätt kan sånger anpassas vid musikaliska aktiviteter för barns språkliga utveckling?

Musik kan skapa olika stämningar i rummet. Pedagogerna pratar om att vara lyhörd för barnens intressen och behov så att pedagogerna kan anpassa musiken för att få bäst effekt för språklig utveckling. Pedagogerna vill att det ska finnas en lust hos barnen att vilja lära sig. Flera av pedagogerna nämner att rörelse är ett uttrycksmedel för barn. Kroppsspråk är en del av vägen från musik till språklig utveckling där kroppsspråk medför ett *samspel* med andra och där de bekräftar barnet så att deras verbala språk kan utvecklas. Musik för med sig kroppsspråk och rörelse vilket pedagogerna menar att barnen använder sig av för att göra sig

förstådda. Att samspela med barn som bara pratar med sin kropp kan den vuxna hjälpa till att sätta ord på för att deras utveckling ska gå framåt. *Samspel* medför språklig utveckling och *språket* utvecklar barns sociala förmåga och samspel med andra. Tillsätts rörelser till musiken förstärks orden, att lära sig med hela kroppen. Innebörden av orden som sjungs blir då lättare att förstå. Många av pedagogerna menar att barnen får bättre förståelse av texten om de kan relatera till musiken och texten. Flera av pedagogerna diskuterar om var barnens nivå egentligen ligger. Vad är enkla sånger? Vad är svåra sånger? Jag tänker att det varierar från individ till individ men som även pedagogerna resonerar tror jag att det ska vara lite svårare sånger för barnets nivå, precis som den *proximala utvecklingszonen* säger så behövs en högre nivå för att det ska ske en utveckling med hjälp av någon med mer erfarenhet.

Vilken metod använder pedagoger med tanke på barnens åldersskillnad?

Ett genomgående resonemang bland pedagogerna är att de tror att det inte spelar någon roll vilken ålder som deltar vid musikundervisning för språkutveckling. De pratar om att lära ut genom *proximal utvecklingszon* utan att nämna begreppet. Barnen lär sig mer effektivt om de får lära sig av en förebild vilket i det här fallet blir de äldre barnen till de små barnen.

Pedagog A nämner att pedagogen då får ta ett steg tillbaka. Det är ett ledarskap som utgår från *scaffolding*, pedagogen är där och strukturerar upp på vilket sätt låten ska gå. Efter det får barnen testa själva och sedan kan barnen lära varandra. Det blir även ett socialt tillvägagångssätt i sin undervisning, antingen mellan vuxen – barn eller mellan barn – barn. Att tillsammans erövra kunskap, i detta fall låten och förståelsen av textens innebörd gör att musik medför gemenskap med andra och kan därmed utveckla sin språkliga förmåga. Varje barn har en individuell nivå och därför menar några av pedagogerna att även barn i samma ålder är på olika nivå och kan lära av varandra. Det handlar bara om vilka tidigare erfarenheter barnet har och kan dela med sig av.

Sammanfattning

Jag gör min tolkning att musik, det vill säga melodier, sånger och rytm medför ett samspel mellan både barn och vuxna på ett lustfullt sätt. Samspel bidrar till en trygg tillvaro där diskussioner och reflektioner över text, melodi och ton kan ta plats. Pedagogen använder sig av *scaffolding* och kan finnas som stöd under diskussioner. Pedagogen kan även använda sig av *scaffolding* för att sätta verbala ord för barnens kroppsspråk för att vidareutveckla språket. För att använda sig av *proximal utvecklingszon* kan pedagogerna anpassa sångerna så att de är lite för svåra för deras individnivå för att en språkutveckling ska ske. Jag kan även uppfatta att använda äldre barn att lära yngre barn ger stor påverkan för effektivt lärande. Barn och vuxna ska tillsammans erövra kunskap så att sången får en bidrar till språklig utveckling. Jag tolkar att genom musik av olika slag medför språk samspel samt att samspel bidrar till språklig utveckling.

7. Diskussion

I detta kapitel kommer diskussionen redovisas. Backman (2008) förklarar diskussionen i arbetet som att det ska få svar på frågeställningarna och därmed syftet. Det är i detta kapitel som arbetet ”knyter samman” syfte, metod och resultat. Här ges chansen för tolkningar, slutsatser och för att kunna värdera resultaten. I min diskussion redogör jag för hur intervjuerna besvarar mina frågeställningar och jämföra mina resultat med vad tidigare forskning och författare har sagt. Jag diskuterar resultat och metod samt gör en sammanfattning av hela arbetet. Slutligen ger jag förslag till vidare forskning.

Mitt syfte med studien är att belysa pedagogers uppfattar om hur musik kan bidra till barns språkliga utveckling.

- När upplever pedagogerna att musik hjälper barn att utveckla sitt språk?
- På vilket sätt kan sånger anpassas vid musikaliska aktiviteter för barns språkliga utveckling?
- Vilken metod använder pedagogerna med tanke på barnens ålderskillnad?

Resultatdiskussion

Pedagogerna är överens om att sång, rytm och melodi kan bidra till språklig utveckling men kan inte sätta fingret på vad exakt som utgör utvecklingen i deras undervisning, men dem är övertygade om att det sker. Sångsamling är något som förekommer på avdelningarna hos de som blivit intervjuade, planerade eller oplanerade. Stephanie E. Pitts (2016) beskriver att musik är positivt för barns lärande eftersom det medför glädje och interaktion med andra. De flesta pedagoger som jag intervjuade sade att sånger och melodier leder till rörelse och att det även sprider glädje. Stephanie E. Pitts (2016) tanke med hennes forskning var att göra pedagoger medvetna om att musik och sång har stor betydelse för barns språkutveckling. Jag kan göra tolkningar utifrån mitt resultat att flera av pedagogerna inte var medvetna om *varför* musik är bra i förskolan, bara *att* det är bra. Några av pedagogerna förklarar att barn har bekräftat pedagogernas sånger genom att visat på förståelsen i sitt kroppsspråk som även det är ett språk för den som inte kan prata verbalt. Pedagogerna nämner att man genom diskussion med barnen kring låtarna och texterna ger en ökad förståelse för dess innebörd. Jederlund (2011) framhåller att reflektion, diskussion och samtal ger en effektiv ökad språkutveckling. Jag tolkar även pedagogerna som genom att vara en lyhörd pedagog gör det att sångerna kan anpassas och att barnen finner sångstunden som ett lustfullt lärande. Om man som pedagog lyckas göra så att barnen tycker att det är kul medför det ett samspel och gemenskap bland barnen som enligt Säljö (2010) bidrar till språklig utveckling. Några av pedagogerna nämner vikten av att få barnen tycka att sångstunden är rolig. Jag tänker att det är betydelsefullt att pedagoger har ett genuint intresse av det innehåll i musikundervisningen med barnen. Samtidigt som du som pedagog är lyhörd efter barnens behov och intressen så måste pedagogen hitta det material som även tilltalar sig själv för att sångstunden ska bli rolig. Jag kan se att flera av pedagogerna visar på och använder sig utav proximala utvecklingszon genom att låta de äldre barnen visa de yngre barnen hur en låt ska gå. Därigenom har de yngre

barnen lärt sig låten mycket snabbare än om pedagogen skulle sjungit låten själv. Wallerstedt et al. (2014) styrker detta tillvägagångssätt med positiva resultat för barnens språkutveckling genom musik.

Pedagogernas förhållningssätt till musik i förskolan ser olika ut beroende på erfarenhet och intresse men ett genomgående resonemang bland pedagogerna är att musik kan vara en form av lek. Pedagogerna framhåller att rim och ramsor kan göras på ett lekfullt sätt och sångstunden kan omedvetet bli en lärande stund. Här kan jag dra kopplingen till Frøbels pedagogik kring lekens betydelse och hur han såg att musik var en roligt och lärorik lekaktivitet för barns språkutveckling (Uddén, 2004). I styrdokumentet (2016) skriver dem att barnen på förskolan ska känna sig trygga och att öka deras självkänsla. Pedagogerna förklarar att melodier kan skapa olika stämningar som kan få barnen att känna sig trygga och därmed våga uttrycka sina åsikter. Pedagog C påpekar att instrumentala melodier till exempel kan skapa en lugnande stämning vid vilostunden. Samtidigt som pedagog E nämner att musiken ska anpassas utifrån barnens behov. Tempo och rytm i en sång gör att sången bestämmer vilken stämning rummet ska få. Vilket poängteras som en fingertoppskänsla som måste övas på genom sin musikaliska hjärna. Utbildningsdepartementet (2010) framhåller även att det är viktigt att ta till vara på barnens erfarenheter för att bidra till deras identitetsutveckling. Pedagogerna nämner ett flertal gånger att sång och rytm medför gemenskap och kan stärka barnens identitetsutveckling. Musiken kan få barn med sämre självförtroende att våga träda fram och känna sig trygg, vilket några av pedagogerna beskriver i sina intervjuer. Jag drar parallellen till Stephanie E. Pitts (2016) forskning som stärker detta då hon såg att musiken hjälpte till att bygga barnens självförtroende. Jag drar även kopplingen till Ehrlins (2014) undersökning, fast då mer inriktat på pedagogens självförtroende. Hon menar att musiken får sin mening och betydelse bara den utövas i någon form.

Jag ville vara nyfiken på hur pedagoger upplever att musik kan bidra till språklig utveckling men i och med mina tidigare föreställningar som beskrivs i inledningen så blev det svårt att lägga mina kritiska tankar åt sidan, vilket jag bearbetat under arbetets gång genom handledning samt att intresset för det jag undersökt har ökat och därmed blivit mer nyfiken. Det har istället väckt ett stort intresse om musikens betydelse för språklig utveckling hos barn samt hur pedagoger arbetar kring det i förskolan.

Metoddiskussion

Min valda metod för denna undersökning var semistrukturerade intervjuer och det valde jag för att jag tyckte att det lämpade sig bäst för mitt syfte för att få mer fördjupade och diskuterande svar. Från början tänkte jag välja observationer som metod eftersom jag ville utgå från barnens beteende och utveckling kring musik och språk men insåg tillslut att jag skulle få göra ett femtiotal observationer för att få svar på just det jag ville hitta vilket inte skulle hinnas med på grund av den tidsbrist som är för examensarbetet. Jag riktade istället

fokus på att belysa pedagogers arbete kring det valda ämnet för att få en djupare förståelse för hur några pedagoger jobbar med musik och språk i förskolan. Jag vill också med min studie upplysa vikten av språkutveckling genom musik i förskolor. Jag valde intervjuer som metod och fick då möjligheten att på plats kunna ställa eventuella följdfrågor. Jag funderade ut vad mina intervjufrågor skulle vara samt på vilket sätt dem skulle vara formulerade då det kan spela stor roll för vilka svar du får beroende på vilka ord du väljer att använda. Jag tyckte det var svårt att välja vilka intervjufrågor man som intervjuare skulle välja eftersom man i grunden eftersträvar efter svar så jag kan svara på mina frågeställningar. Hur ska jag innan intervjuerna veta om jag ställer rätt frågor? Jag hade kunnat göra några pilotintervjuer för att träna. Jag följde min intervjuguide som jag gjort och därmed fick alla som blev intervjuade samma ordningsföljd på frågorna. I och med att jag följde en intervjuguide höll det kvar intervjun till ämnet eftersom jag märkte att intervjuarna ibland svävade iväg från frågan som skulle besvaras. Även jag kunde känna att intervjuguiden höll mig tillbaka till följdfrågor som var relevanta för min studie. Jag valde även att ljudinspela mina intervjuer för att lättare bearbeta mina data och för att också kunna lyssna flera gånger.

Jag nämnde tidigare i kapitel tre under rubriken genomförande och urval att det kan vara för- och nackdelar med ljudinspelade intervjuer. Fördelen var att jag kunde vara lyhörd för de svar jag fick samt kunna lyssna på intervjuerna noggrant flera gånger under bearbetningsprocessen. Nackdelar med att ljudinspela var att jag upplevde att vissa av pedagogerna blev stressade och nervösa för att säga fel. Mina intervjuer varade ungefär trettio minuter och jag ansåg att det var tillräckligt med tid med tanke på de svar som kom att besvara mina frågeställningar. Hade jag haft längre tid, det vill säga fler intervjufrågor så hade jag kunnat specificera frågorna men jag anser ändå att det var tillräckligt med intervjufrågor eftersom de besvarade mina frågeställningar samt mitt syfte. På grund av tidsbristen blev det sex intervjuer vilket begränsade studien, men utifrån den begränsade tiden så fick jag ändå mina frågeställningar besvarade. När jag hade bearbetat mina data så kom jag fram till följdfrågor som kunde ha varit passande för att få ut ett mer detaljerat svar eller bjudit in deltagaren på en tråd för ett fördjupat svar på mina frågor.

Om det hade funnits mer tid hade en kompletterande metod kunnat vara observation för att se hur pedagoger faktiskt jobbar med sången i barngrupp. Pedagoger kan ge sådana svar som dem tror att intervjuaren vill höra och genom observationer kan då intervjuarens tolkningar få ta plats. Hade enbart observation valts kunde jag ha utgått från ANT som teoretisk utgångspunkt. ANT står för aktör-nätverksteori och det är relationen mellan människor och materiella ting, att ting är lika viktiga som människan. Det är en teori samt metodansats. Som metodansats så ska man som forskare se och undersöka hur objekten står i relation till varandra. Aktör-nätverksteori har en regel som kallas för symmetriregeln och talar samma språk för människan som för material. Som forskare vill man inte bara veta vad människan gör med materialet utan även vad materialet gör med människan (Ahn, 2015). Med aktör-nätverksteori hade jag kunnat förklara mer vilket betydelse instrument hade fått för barnen och deras musikaliska bakgrund och hur det kan främja barns språkutveckling. Det vill säga

att inte bara ta reda på vilket sätt barnen använder instrumenten utan undersöka vad instrumenten gör för barnen och vilken utveckling det kan göra för barns språkutveckling (ibid.). Jag valde ändå intervjuer för att höra tankar kring hur pedagogerna tänker kring musik och språklig utveckling eftersom det kan vara svårt att genom observation se ett resultat för barns språkliga utveckling. Därför väljer jag att säga att observation skulle ha varit en kompletterande metod. I informationsbrevet blev intervjupersonerna medvetna om det etiska förhållningssättet vilket skapade en trygghet för att inte behöva vara rädd att materialet eller identitet skulle komma fram.

Slutsatser

Jag drar slutsatsen av min studie att musik, det vill säga sång, rytm och toner skapar glädje och dans. Tillsammans med andra skapar sånger en gemenskap där samspel mellan individer gör att atmosfären skapar en stämning som utgör en trygghet för barnen att vilja göra sin röst hörd och därmed stärks deras självförtroende. Tillslut vågar barnet dansa till sången och använder kroppen som uttrycksmedel. Genom alla rörelser och gester skapas en förståelse för ordets innebörd. Förståelse skapar ord och ord skapar meningar. Därmed utvecklas språket för barn genom musik. Processen mellan musik och språk är ett långt led av delar för att språket tillslut ska utvecklas eller så kan man se det som att processen innebär flera viktiga bitar för barns lärande. Genom samspel skapas språk och språk skapar relationer och det kan göras genom olika undervisningsmetoder såsom proximal utvecklingszon där samspel mellan den vuxne och barnet utgör en lärande situation och kunskap kan bildas och lagras.

Jag kan se i mina resultat att många av pedagogerna är medvetna om musikens betydelse för barns språkutveckling och har själva lagt märke till att barn har en musikalisk grund och att det naturvetenskapliga hjärnforskningen om hur barn föds med rytm har visat betydelse för min studie. Det är svårt att få svar på om det är just sången och rytmen i förskolan som utvecklar barns språkutveckling men alla de intervjuade är överens om att det har en bidragande effekt. För att få svar på det måste en större undersökning göras med flera olika metoder samt olika workshops.

Vidare forskning

För att fördjupa denna studie skulle jag vilja göra workshop med barnen som går ut på att ha en musiksamling planerad för att på bästa sätt främja barns språkutveckling. Detta vill jag undersöka vidare för att få en förklaring om musik faktiskt kan utveckla barns språkförmåga. En kort tid senare skulle man kunna ha en uppföljning för om man som forskare kan se något resultat och en skillnad. En workshop där musik och språk är i fokus. Workshops hade kunnat gå ut på att ha sångsamlingar på olika språk, rim och ramsor där man efteråt kan diskutera vad innebörden hade varit eller låtit barnen skriva egna sånger och texter för att tillsammans kunna utveckla sitt språk.

Referenser

- Adler, B. &. (2006). *Neuropedagogik - Om komplicerat lärande*. Stockholm: Studentlitteratur.
- Ahn, A.-E. (2015). Aktör-nätverksteori. i A. &. Fejes, *Handbok i kvalitativ analys (uppl. 2)* (ss. 115-131). Lund: Studentlitteratur.
- Asplund Carlsson, M. P. (2008). Från görande till lärande och förståelse - en studie av lärares lärande inom estetik. *Nordic early childhood education research*, vol 1, nr 1.
- Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser. Uppl. 2. (red.)*. Lund: Studentlitteratur.
- Bjereld, U. D. (2009). *Varför vetenskap? Om vikten av problem och teori i forskningsprocessen*. Lund: Studentlitteratur.
- Bjørkvold, J.-R. (2009). *Den musiska människan*. Stockholm: Liber förlag.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Ehrlin, A. (2014). Swedish preschool leadership - supportive of music or not? *Doi: 10.1017/S0265051714000308*, 163-175.
- Emilsson, I.-L. (2014). Sandlådan med nya glasögon. i A. F. Löfdahl, *Förskollärares metoder och vetenskapsteori* (ss. 81-92). Stockholm: Liber.
- Franzén, K. (2014). De yngsta barnen - exemplet matematik. i A. F. Löfdahl, *Förskollärares metoder och vetenskapsteori* (ss. 58-69). Stockholm: Liber.
- Hildén, E. (2014). Kommunikation mellan de yngsta förskolebarnen i fri lek - meningsskapande genom den levda kroppen. *Doi: 978-91-7063-593-9*, 1403-8099.
- Jederlund, U. (2011). *Musik och språk*. Stockholm: Liber förlag.
- Lagerlöf, P. W. (2013). Engaging children's participation in and around a new music technology through playful framing. *Doi: 10.1080/09669760.2013.867170*, 21 (4), 325-335.
- Löfdahl, A. (2014). God forskningssed - regelverk och etiska förhållningssätt. i A. F. Löfdahl, *Förskollärares metoder och vetenskapsteori* (ss. 32-43). Stockholm: Liber.
- Löfgren, H. (2014). Lärarberättelser från förskolan. i A. F. Löfdahl, *Förskollärares metoder och vetenskapsteori* (ss. 144-157). Stockholm: Liber.
- Pitts, E. S. (2016). Music, Language and Learning: Investigating the Impact of a Music Workshop Projekt in Four English Early Years Settings. *Doi: 1529-8094*, 17(20), 1-26.
- Riddersporre, B. &. (2012). *Musikvetenskap för förskolan*. Stockholm: Natur & kultur.
- Skolverket. (2016). *Läroplan för förskolan - LPFÖ98*. Stockholm: Skolverket.

- Säljö, R. (2010). *Lärande i praktiken - ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.
- Uddén, B. (2004). *Tanke, visa, språk - Musisk pedagogik med barn*. Lund: Studentlitteratur.
- Utbildningsdepartementet. (2010). *Förskola i utveckling - Bakgrund till ändringar i förskolans läroplan*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Utbildningsdepartementet. (2010). *Förskola i utveckling - Bakgrund till ändringar i förskolans läroplan*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Wallerstedt, C. L. (2014). *Lärande i musik - barn och lärare i tongivande samspel*. Malmö: Gleerups utbildning AB.
- Vesterlund, M. (2011). *Musikspråka i förskolan*. Stockholm: Liber AB.
- Vetenskapsrådet. (2011). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Bilaga 1 - Informationsbrev

Informationsbrev för intervju

Jag heter Stina Axelsson och studerar förskolläraryrket på Karlstads universitet. Jag ska skriva mitt examensarbete inom estetik. Du tillfrågas härmed att delta i en studie där jag vill undersöka pedagogers syn på vilket sätt musik kan bidra till barnens språkliga utveckling. Jag tycker det är intressant med hur barn pratar genom musik. Det har jag valt att ta reda på med hjälp av inspelade intervjuer. Jag kommer utgå från ett sociokulturellt perspektiv där jag kommer fokusera på interaktionen mellan pedagog – barn, därför kommer jag att intervjua pedagoger för att få deras syn på musikens betydelse. Jag kommer att intervjua sex pedagoger med samma frågor för att i analysarbetet sammanställa och få en diskussion och ett resultat.

Viktigt för dig som deltagare att veta:

- Ditt deltagande är helt frivilligt. Du kan avbryta ditt deltagande när som helst utan närmare motivering
- Intervjun kommer bli ljudinspelad
- Du kommer att vara anonym
- Intervjun kommer att hålla på i cirka 30 minuter
- Källmaterialet kommer att förstöras efter att resultat är sammanställt och transkriberat
- Studien kommer att finnas tillgänglig på Karlstads universitets hemsida

Om du vill delta i min studie kan du skriva under här:

Ort/Datum

Underskrift

--	--

Mina kontaktuppgifter:

Stina Axelsson

Tel: 072-5760335

Mail: Stina_axelsson_@hotmail.com

Om du vill kontakta min handledare:

Shirley Harthey Ubilla

Mail: Shirley.hartheyubilla@kau.se

Bilaga 2 - Intervjufrågor

Intervjufrågor

1. Hur länge har du jobbat som förskollärare?
2. Vad tänker du när jag säger ordet musik?
3. I vilket syfte används musiken på förskolan?
4. På vilket sätt tänker du att musik kan användas som verktyg för barns språkliga utveckling?
5. Har du lagt märke till någon förändring hos barnen när det gäller deras språkliga utveckling när du undervisar i musik? I så fall på vilket sätt?
6. Hur tänker du att musiken kan anpassas till barnen?
7. Hur tänker du när ni väljer musikstil/låtar? Vad kan det ha för betydelse för barnens språkliga utveckling?
8. Anser du det är bäst att barnen är i samma ålder för barnens språkutveckling vid musikinslag? För-/nackdelar?
9. Kan du ge exempel på när barnen lär sig som bäst i musik?
10. Vilken påverkan anser du att musik har på barns språkutveckling?